

TUNNITÖÖ

RAHVASTIK JA SELLE UUENEMINE

EESMÄRK	Õpilased süvendavad arusaamist rahvastiku uuenemise ja sündimuse teemadest, arendavad väitlusoskust ning harjutavad oma seisukohtade põhjendamist usaldusväärse tõendusmaterjaliga.
ÕPITULEMUSED	Õpilane: • kasutab peatükis toodud mõisteid (sündimus, summaarne sündimuskordaja, rahvastiku inertsus, taastetase); • eristab erinevaid rahvastiku arenguga seotud probleeme; • toob oma väidetele tõendusmaterjali peatüki tekstist ja joonistelt; • osaleb väitluses, esitades väiteid, vastuväiteid ja küsimusi; • suudab näha probleeme nii globaalses kui ka lokaalses kontekstis.
ÕPPEVAHENDID TUNNI LÄBIVIIMISEKS	• Tahvel ja markerid • Projektor
TUNNI PIKKUS	75 min
ETTEVALMISTAV KODUTÖÖ	Õpilased loevad kodus läbi peatüki „Rahvastik ja selle uuenemine“.
VÄITLUS (75 MIN)	• Väitlus viiakse läbi vastavalt Eesti Väitlusseltsi formaadile. • Õpetaja sõnastab väitluse teema. Võimalikud teemad on lisatud töölehel. • Õpetaja jagab klassi kuueks rühmaks. Rühmad 1–3 esindavad jaatavat poolt ning on esitatud seisukohaga nõus. Rühmad 4–6 esindavad eitavat poolt ega nõustu esitatud seisukohaga. Õpilased jagunevad rühmadesse nii, et nad esindavad seisukohta, mida nad väitluse alguses ise pooldavad. • Enne väitluse algust arutab õpetaja koos klassiga, kas kõigi jaoks on teema sõnastus selge. Vajaduse korral defineeritakse mõisted, mille puhul tekib eri tõlgendusi. Samuti võiks koos panna paika põhilise probleemi, millele väitluses lahendust otsitakse. • Rühmadele antakse mõtlemisaega (näiteks 15 minutit), et oma argumendid ette valmistada. Ettevalmistusaja jooksul saavad õpilased vabalt oma rühmakaaslastega arutada ning üheskoos tõestusmaterjali otsida. Selle aja jooksul valivad rühmad enda seast ka ühe inimese, kes neid väitluses esindab.

- Et vältida argumentide kordumist, võib õpilastele esmalt anda ülesandeks sõnastada üksnes väited ning seejärel need esitada. Kui igal rühmal on oma väide, hakatakse koostama argumente.
- Pärast ettevalmistusaja lõppu algab väitlus. Õpetaja paneb (soovi korral koos osalejatega) paika iga kõne maksimaalse kestuse. Kui tegemist on õpilaste jaoks uue meetodiga, piisab 2–3-minutilisest kõneajast.
- Esmalt saab sõna 1. rühm, kes esitab jaatava poole esimese argumenti. Järgmiste rühmade esindajad peavad alati lükkama ümber ühe äsja kuulnud kõneleja argumenti ja lisama väitlusesse ühe argumenti selle poole toetuseks, mis neile esialgu määrati.
- Et kaasatud oleks kogu klass, saavad kõik õpilased (ka need, kes kõnet ei pea) esitada vastaspoolt esindavate rühmade kõnede ajal vahemärkusi ehk küsimusi, mille abil püütakse täpsemalt mõista argumente, mida vastane esitab.
- Väitluse lõpus saab õpetaja küsida igalt rühmalt mõne küsimuse, et vajaduse korral paremini mõista esitatud mõtteid või anda õpilasele võimalus argumenti või mõnd selle osa täiendada.

VÄITLUSTEEMAD

Kõrge sündimus on suurem risk inimkonna tulevikule kui madal sündimus.

JAH-pool: rahvastiku kiire kasv suurendab survet keskkonnale, ressurssidele ja teenustele.

EI-pool: madal sündimus viib tööjõupuuduse ja vananeva ühiskonna kriisini.

Sündimuse langus on hea märk ühiskonna arengust.

JAH-pool: madalam sündimus tähendab paremat haridust, tervishoidu ja naiste õiguste laienemist.

EI-pool: liiga madal sündimus seab ohtu ühiskonna kestlikkuse ja majanduse.

Sündimuse suurendamine peaks olema valitsuste prioriteet.

JAH-pool: rahvastiku vähenemine toob kaasa tööjõupuuduse, maksutulude vähenemise ja pensionisüsteemi kriisi.

EI-pool: riigid peaksid pigem kohandama oma poliitikaid väiksema rahvastiku tingimustega, mitte kunstlikult sündimust kasvatama.

Kõrge sündimus arenguriikides on globaalselt suurem probleem kui madal sündimus Euroopas.

JAH-pool: Aafrika ja Lõuna-Aasia rahvaarvu kasv mõjutab otseselt globaalseid ressursse, kliimat ja rännet.

EI-pool: Euroopa madal sündimus nõrgestab majandust ja innovatsiooni ning seab ohtu globaalse tasakaalu.

Taastetasemest (2,1 last naise kohta) madalam sündimus ei ole kriis, vaid uus normaalsus.

JAH-pool: väiksemad põlvkonnad tähendavad kõrgemat elukvaliteeti ja väiksemat survet keskkonnale.

EI-pool: pikemas perspektiivis viib see rahvastiku vähenemiseni, mis seab ohtu riigi toimimisele.